Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0419U004640

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-10-2019

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Капець Надія Володимирівна

2. Kapets Nadiia V.

Кваліфікація: 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 03.00.21

Назва наукової спеціальності: Мікологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-10-2019

Спеціальність за освітою: Біологія

Місце роботи здобувача: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, 2, м. Київ, Київська обл., 01004, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.211.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, 2, м. Київ, Київська обл., 01004, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, 2, м. Київ, Київська обл., 01004, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.29, 34.35

Тема дисертації:

1. Лишайники та їхні угруповання басейну річки Тетерів

2. Lichens and their communities of the Teteriv River basin

Реферат/анотація:

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю 03.00.21. – мікологія. – Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, Київ, 2019. Дисертація присвячена дослідженню лишайників та їхніх угруповань басейну верхньої та середньої течії річки Тетерів. У роботі проаналізовано таксономічну структуру ліхенофлори, її екологічні й еколого-географічні особливості, а також розподіл лишайників у межах найбільш типових формаційних комплексів території досліджень. Ліхенофлора басейну верхньої та середньої течії річки Тетерів включає 261 вид лишайників із 95 родів, 40 родин, 19 порядків, 7 класів відділу Ascomycota. У результаті досліджень у межах регіону виявлено поширення 39 видів ліхенофільних грибів із 27 родів, 16 родин, 15 порядків, 7 класів та 2 відділів. Загалом, вперше для території вказується поширення 117 видів, з яких 80 – лишайники, 37 – асоційовані з ними гриби. Для території України вперше наводиться поширення 5 видів, для її рівнинної частини – 7 видів, тоді як 11 видів вперше знайдені в межах Поліської підпровінції хвойно-широколистяних лісів, а 1 вид – вперше на території Української лісостепової підпровінції. Окрім того, отримано нові відомості про поширення низки

рідкісних для України видів лишайників і ліхенофільних грибів. Таксономічний аналіз ліхенофлори басейну верхньої та середньої течії р. Тетерів показав, що у ній переважають порядки Lecanorales і Teloschistales. Провідними за кількістю видів є 11 родин та 33 роди. Встановлено, що у ліхенофлорі регіону досліджень присутні спільні для усіх ліхенофлор Голарктики риси, а її таксономічна структура характеризується низкою рис схожих із «неморально-бореальними» ліхенофлорами. У результаті порівняльно-флористичного аналізу виявлено, що ліхенофлора регіону досліджень найбільш подібна до ліхенофлор Західного Полісся, Лівобережного Полісся і Придніпровської височини. Екологічний аналіз ліхенофлори показав, що у ній переважають епіфітні, ацидофільні, геліосціофітні, мезофітні та субгігрофітні лишайники, що свідчить про її помірно-континентальні риси. Зональні особливості ліхенофлори проявляються у значній участі епілітів, субксерофітів, субнейтрофілів. У рамках еколого-географічного аналізу виявлено, що ліхенофлора басейну верхньої та середньої течії р. Тетерів утворена видами шести еколого-географічних елементів: аридного, бореального, гіпоарктомонтанного, евриголарктичного, монтанного і неморального. Неморальний та бореальний елементи об'єднують дещо більше половини видового складу ліхенофлори (52,5 %; 137 видів). Це свідчить про наявність у ліхенофлорі регіону досліджень спільних для лісових ліхенофлор Голарктики рис. Ареалогічний аналіз ліхенофлори показав, що вона утворена видами із 49 конфігураціями ареалів, серед яких переважають лишайники із позаголарктичним типом ареалу. Проаналізовано особливості поширення видів у межах трьох основних типів ценозів регіону досліджень – формаціях відкритих ділянок, бореальних і неморальних лісів. Найбільше видове різноманіття лишайників виявлене у світлошироколистяних неморальних лісових формаціях (143 види з 64 родів і 75 родин). Еколого-географічні та екологічні спектри лишайників усіх трьох основних типів формацій відзначаються значним ступенем подібності, що проявляється у великій частці евриголарктичних, бореальних, неморальних, ацидофільних, геліосціофітних та мезофітних видів. Аналіз рясності лишайників басейну верхньої і середньої течії р. Тетерів показав, що в ній переважають спорадичні та рідкісні для регіону лишайники. Значну частку рідкісних, спорадичних і звичайних видів складають представники бореального, евриголарктичного та неморального еколого-географічних елементів. Масові види включають переважно евриголарктичні й неморальні лишайники та виявлені на різноманітних субстратах у межах різних ценозів. Дослідження лишайникових угруповань показало, що на території басейну верхньої і середньої течії р. Тетерів поширено 4 епілітні ацидофільні, 1 епілітна базифільна, а також 1 епігейна лишайникова асоціації. Синтаксономічна схема лишайникових угруповань регіону досліджень на сьогодні включає 6 асоціацій, що належать до 3 союзів, 3 порядків і 3 класів. Асоціації Aspicilietum contortae, Cladonietum miti, Parmelietum conspersae, Parmelietum somloensis та союз Aspicilion calcareae наводяться вперше для території України, асоціація епілітних лишайників Aspicilio cinerei–Ramalinetum pollinariae описана вперше для науки. Лишайникові угруповання класу Ceratodonto purpurei-Polytrichetea piliferi наводяться вперше для лісової зони України, а угруповання союзу Cladonion arbusculae – для материкової частини країни.

2. The thesis is focused on the study of lichens and their communities in the basin of the upper and middle reaches of the Teteriv River. The taxonomic structure of lichen flora, its ecological and geographical features, as well as the distribution of lichens within the most typical formations of the area are analyzed. The lichen flora of Teteriv River basin includes 261 species belonging to 95 genera, 40 families, 19 orders, 7 classes of Ascomycota division. Additionally, 39 species of lichenicolous fungi of 27 genera, 16 families, 15 orders, 7 classes and 2 divisions were found. The distribution of 117 species (80 lichens, 37 lichenicolous fungi), are for the first time recorded for area studied. Five species are new to Ukraine, 7 species are new for the Ukrainian Plains, while 11 species are new for the Polissia subprovince of mixed coniferous and broad-leaved forests, and one species is new for the territory of the Ukrainian forest-steppe subprovince. In addition, new information on the distribution of a number of rare to Ukraine lichen and lichenicolous fungal species is obtained. Dominance of lichens of the Lecanorales and Teloschistales is found within taxonomic analysis of the lichen flora of the upper and middle reaches of the Teteriviv River basin. 11 families and 32 genera found to have the highest species diversity. The lichen flora of the region studied is similar to the nearest nemoral and boreal lichen floras after taxonomic structure and shows common features with other lichen floras of the Holarctic. . It is found that the lichen flora of the Teteriviv River

basin is most similar to the lichen floras of Western Polissia, Left Bank Polissia and the Dnieper Upland areas. Dominance of epiphytic, acidophilic, heliosciophytic, mesophytic and subhygrophytic lichens, indicating moderately continental features of the lichen flora of the Teteriviv River basin is shown by results of the ecological analysis. Significant participation of epilitic, subxerophytic, subneutrophilous species in the lichen flora of the Teteriviv River basin is considered to be its zonal features. Six geographical elements, i.e.: arid, boreal, hypoarctomontane, euholarctic and montane are found within geographical analysis of the lichen flora of the upper and middle reaches of the Teteriv River basin. Nemoral and boreal elements include more than half species of the lichen flora (52.5%; 137 species). The biggest species lichen diversity, i.e.: 143 species, belonging to 64 genera and 27 families was found in the light-broad-leaved nemoral forest among three main types of coenoses studied (formations of open areas, boreal and nemoral forests). Large proportion of euholarctic, boreal, and nemoral, as well as acidophilic, heliosciophytic and mesophytic species in the geographical and ecological spectras of all three major types of formations causing considerable similarity of these lichen floras. Dominance of regional sporadic and regional rare lichens is demonstrated on the basis results ofanalysis of lichen abundance within territory studied. A considerable number of lichens of rare, sporadic and common abundance categories are members of the boreal, euholarctic and nemoral geographic elements. Four epilythic acidophilic, one epilythic basophilous, and one epigeic association found to be widespread in the upper and middle reaches of the Teteriv River basin. It is found that lichen communities of the area studied include 6 associations belonging to 3 unions, 3 orders and 3 classes. Assosiations Aspicilietum contortae, Cladonietum mitis, Parmelietum conspersae, Parmelietumsomloensis and union Aspicilion calcareae are new to Ukraine. The lichen communities of Ceratodonto purpurei–Polytrichetea piliferi are for the first time recorded for Ukraine as well as communities of Cladonion arbusculae union are for the first time recorded for mainland of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кондратюк Сергій Якович
2. Kondratyuk Sergii Ya.

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.05, 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ходосовцев Олександр Євгенович

2. Khodosovtsev Alexander Ye.

Кваліфікація: д. б. н., 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Громакова Алла Борисівна

2. Gromakova Alla B.

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Дідух Яків Петрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Дідух Яків Петрович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.